

Godišnja pretplata Din 30 —
 Za inozemstvo dvostruko

Adresa Uredništva i Ure-
 ve: Šibenik, sv. Martina.

„Katolik“ izlazi svaki tjedan.

KATOLIK

Vlasnik i odgovorni urednik:
 Sveć. Joso Felicinović
 Šibenik ulica sv. Martina

Štampa: Pučka Tiskara
 (Braća Matačić pk. Petra)
 Predstavnik Vjek. Matačić.

Oglasi po naročitoj tarifi.

Za našu bolju budućnost

Mnogi, a da se nijesu ni osjetili, propustili su da im u kuće dolaze preko raznih ljudi, knjige, novine, ideje i programi koji su oprečni od divnog odgoja i spasonosnih načela, koja je dala i daje našem narodu katol. Crkva, koja su u protuslovlju i našom narodnom povijesti.

Tako su se udomile kod nekih krive i štetne ideje da katolicizam treba istjerati iz naših domaćih ognjišta, iz naših škola, iz našeg javnog života pa i iz srca pojedinaca te čak i dobre katolike progoniti i to iz pogansko nacionalističkih i komunističkih razloga. Protiv jednih i drugih treba da se odlučno borimo, a u toj obrani sv. vjere i Crkve štampa ima odvažno mjesto. „Kad dođe Isus narodu, pristupi k njemu čovjek, pade preda nj na koljena i reče: — Gospodine, smiluj se sinu mom, jer je mjesecnjak i mnogo trpi... Tada Isus odgovori: — O nevjerni i pokvareni rode... dovedite mi sina ovamo!“

Ova evanđeoska slika dobro nam dolazi, da nas sjeća na onu obnovu katoličkog života što Božja providnost vrši po svijetu iza velikog rata u svim narodima pa i kod nas Hrvata.

Premda su svuda pa i kod nas brojni lažni proroci laicizma koji govore: dalje od Rima (od Pape), uza sve to što štampom, školom i društvima nastoje da išćupaju iz srca mladeži Boga i čudoređe, ipak brojna omladina, bezkompromisno katolička, neprestano raste i množi se. Druga omladina, koja je postala žrtva bezvjerstva i nečudoređa, slična je onom sinu mjesecnjaku, pa živi bez načela, rascijepana je, jer nema uvjerenja, nezna cijeniti vrijednost života, pa zato mnogo trpi u sebi i nema mira, jer je bolesna duševno, a često i ljedesno.

Naši djedovi „predziđe kršćanstva“, nalazili su u živoj vjeri i u poslušnosti prama Crkvi pravu orijentaciju, duboko uvjerenje, nepresušivo vrelo za

brojne žrtve, moralnu energiju i kršćanski značaj... Oni se približuju danas Bogu, i mole za tu našu rastrovanu djecu: „Gospodine, smiluj se sinovima našimal!“ Ne dopire do nas odgovor Isusov: „ne vjerni i pokvareni rode... dovedite mi Vašu djecu ovamo“...

Ali se pojavljuju svuda po svijetu, pa i kod nas, sve to brojniji mladi obraćenici, koji se vraćaju k Isusu preko tajnovitih puteva; vidimo da milost božja djeluje u mnogim mladim dušama, koji upiru pogled prema rimskom Papi i pruženih ruku, jer su našli luku spasa, kliču mu: „Ti samo imaš riječi istine i života.“

Brojne su one lijepe čete omladinaca i čaka organiziranih u raznim katol. društvima, u Kongregacijama, brojni su i naši dični „Križari“ koji nastoje i žive „da Bog postane središte svega našega hrvatskoga narodnoga života, naše duhovnosti i naših gospodarskih odnošaja, naša nada i naše ufanje...“ (Dr Protulipac). Ali to još nije dosta, jer su brojniji oni koji nemare za Boga ili čak koji su mu protivni. Treba zato da svi katolici rade dobre volje, množe trud svojega apostolata, pozivajući sve staleže u društva Katol. Akcije i šire katol. štampu i katol. novine. Prošlo je vrijeme, da se pouzdamo u snagu kućnog vjerskog odgoja i vjerske tradicije našeg naroda koje su mu jednoč dale njegovu veličinu, visoku kulturu i slavu, a sada dosta veliki dio tih naših sinova su duhovno bolesni... a Spasitelj im veli: „dovedite mi ih ovamo“.

Treba dakle da pođemo k njima i da ih dovedimo k Isusu, koji je put istine i život naših duša. Njegov Namjesnik na zemlji, sv. Otac Papa, kao naš vođa pokazuje nam put, kako ćemo ih dovesti do svjetlosti Istine, preko Katoličke Akcije. Od toga slijedi dužnost za katol. svećenstvo, da organizira pojedine staleže, staro i

mlado u K. A. a dobri katol. lajici neka im budu u tome pri ruci.

Ne smije da bude župe, ni u gradu ni u selu, u kojoj ne bi bilo katol. društva za mladež, za muževe, za majke, a ako treba i za posebne staleže. Svećenici moraju se posvetiti K. A. jer to traži Papa, i duhovno dobro našeg naroda.

Uz katol. organizacije, treba da u svaku katol. kuću dosiže i katol. štampa, katol. knjige i novine. Znamo i svi vidimo da je „Katolik“ još veoma skroman, ali nije naša krivoja. Da bi se katolici šibenske i biogradsko-ninske biskupije odazvali što brojnije za pretplatu lista, tada bi se i naš list povećao. Štampa je skupa, pa dok katolici ne budu nas bolje pomagali, mi ćemo dalje raditi skromno na proširenju Kristovog Kraljevstva u ovim našim dvjema biskupijama, ali zato ne manje odlučno kao vojnici sv. Oca i našeg biskupa.

Dovedimo sav naš narod Kristu Spasitelju!

Na početku godine učinimo i dobre odluke i provedimo ih u djelo. A naše uredništvo ulazeći u prvu petogodišnjicu „Katolika“, preporuča ga svim katolicima dobre volje, apoštolat organizacije u svakoj župi i katol. štampu u svakoj obitelji. Tako će katolici posvetiti uspomenu ove 1900 godišnje otkupljenja, jer je tada počela vjerska obnova preko katoličkih organizacija naših vjernika i svih župa u našem hrvatskom narodu.

Dao dragi Bog da to zaista bude, pa zato: na posao!

Kip Krista Otkupitelja

Vlade Perua i Čile, na uspomenu mirovnog ugovora u Limi od 28. jula 1929., kojim su te dvije zavađene države prekinule svoja neprijateljstva i sklopile mir, odlučile su da podignu kip Krista Otkupitelja na brdu Morro de Arica na granicama. Prva je vijest u cijelom svijetu primljena kao duboka zadovoljština idealima mira u ovoj 1900. godini svetog Otkupljenja.

Listajući školske tekstove . . .

Rekli smo, da su mnogi školski tekstovi puni pogrešaka i da ih, zato, treba izmijeniti.

Već smo prikazali glavne pogreške teksta *Franja Poljanca: „Istorija srpsko-hrvatskog književnog jezika“*. Danas idemo dalje: Iznijećemo neke pogreške iz knjige: „Opšta istorija novoga veka“ za VII. razred gimnazije od dra Vasilja Popovića, profesora univerziteta u Beogradu.

Na sve se stvari nećemo moći osvrnuti. Kod nekih ćemo se duže zastaviti, a neke tek mimogred spomenuti.

Jer, kad bi se htjelo temeljito pobiti sve pogreške, i neistine, morala bi se napisati druga knjiga koja bi opsegala dvostruko više stranica nego Popovićeva „Opšta istorija“. U uvodu govori o „glavnim obeležjima novoga veka“. Jedno od tih obeležja je i „sve veće razvijanje lične, socijalne, političke i nacionalne slobode.“

Tko dobro pozna srednji i novi vijek zna da se novovječna sloboda nije povukla ni za korak naprijed.

Zar se može govoriti o slobodi savjesti (a to je najprimarnija sloboda) u današnjoj Njemačkoj, Rusiji, Španjolskoj, Meksiku, Italiji, itd.?

Liberalizam, dok je u opoziciji, drzovit je i revolucionaran, a kad je na vladi progoni svoje protivnike.

A socijalna sloboda?

Odgojila je najvećeg tiranina: kapitalizam!

Prof. Popoviću su „verske reformacije uspjele“ (str. 4.) Koji su to uspjesi Luthera, Kalvina, Zwinglija i Henrika VIII?

Reformatori su dopuštali svakomu da živi nepošteno i nemoralno (Luter!) Za njih su sva dobra djela suvišna, a glavno je vjerovati. (Framazuni i liberalci uče baš obratno!)

Luter i Kalvin naučavaju, da je čovjek bez slobodne volje. Dakle nije odgovoran sa svoja zlodjela!

U Luterovoj knjizi „O robu volje“ čitamo: „Bog porađa i dobro i zlo kod ljudi. Pa kao što nas privodi k spasenju bez ikakve naše zasluge, tako nas i osuđuje bez ijedne naše krivice“. (O. Euvres de Luther, sv. II. st. 435) Kalvin mu je pobratim: „Čovjek gri-

ješi, jer je tako Bog odredio“ (Institutiones k. VII. gl. XIII., a Zwingli im u svemu pritrđuje.

Zar se je moglo iz tih nauka izlēći nešto dobro?

Ali g. Popović je zagriženiji od samog Luthera i Kalvina.

Što oni misle o svojim reformama? Oni pobijaju Popovićeve „Opštu istoriju“! Luter priznaje: „Rekao bi da je Njemačku zaposjeo vrag, otkada je rgleđala evangeličku svjetlost...“

Njemačku je poplavio potop svih opasnosti. (Comment. in II. Petri, 2) Još gore: „Priznajem: moja je nauka porodila mnoge smutnje. Ne niječem ni to, da me često veoma straše ove nove promjene u svijetu. Najviše me straši, kad me savjest mora što naprđah stari red u Crkvi. U Crkvi je vladao mir i pokoj pod papinskom vlašću, a ja u njoj svojom naukom porodih neslogu i uzbunu“. (O. Euvres sv. II. n. 387. Izd. de Welch, Halle.)

I Kalvin je bio iskreniji od mnogih današnjih „istoričara“! On piše: „Ne može se naći niti jedan evangeličar, koji nebi prihvatio evangelična načela jedino stoga, da slobodnije zadovolji svoje putene strasti“.

Mi se tomu ne čudimo, kad su, od odreda, svi reformatori bili ili okrutni ili nemoralni i preljubnici.

Ali sve to ništa ne smeta g. Popoviću da ponovno na str. 18, ustvrdi: „Renesansa i reformacija ostvarile su sve najvažnije nade i ideale i zadovoljile najjače potrebe kulturnog sveta iz kraja srednjeg veka“.

Podimo dalje. Na osmoj strani čitamo: „Iz grčke nauke počela je malo po malo predirati misao, da je zemlja okrugla, protiv srednjovekovnog crkvenog shvatanja“.

Ne stoji da je „srednjovekovno crkveno shvatanje“, da zemlja nije okrugla.

Crkva to nije nikada naučavala. Galilea nije osudila crkva ni kardinali nego tek nekoliko bogoslovaca sv. Oficija. A zašto? Jer je, po njihovom mišljenju, svoj nauk iz astronomskog polja prenio na filozofsko i teološko. Galilei je bez ikakva dokaza iznašao svoju hipotezu. Dokazi su se pronašli mnogo kasnije (Cf. Annales de la Societè scientifique de Bruxelles, 27 godina, 2 sv. st. 95)

Ali i to je važno: Mnogo je učenjaka svećenika pristajalo uz Galileove nazore (Kopernik, kardinal Calcagni). Ako mišljenje nekih bogoslovaca sv. Oficija za g. Popovića znači „crkveno shvatanje“ - zašto mu to ne znači i uvjerenje drugih crkvenih liica?

Uostalom: i mnogi su laički učenjaci željeli da bude osuđena Galileova nauka. Pa ni Luter ni Melancthon nisu je odcbravali!

Galilei je, uza sve to, bio i umro kao gorljivi katolik; kongregacija sv. Oficija podigla mu je g. 1737 spomenik u crkvi sv. Križa u Firenci, a papa Benedikt XIV. dozvolio je dok još svi učenjaci nisu bili jednodušni u toj nauci, da se njegova teza poučava u školama kao sigurna i dokazana!

(Tom pitanju je posvećen ovogodišnji šesti broj „Vita e pensiero“, revije katoličke univerze u Milanu).

— „Otkrića su proširila ljudsko znanje, raspršila fantazije o dalekim čudima i strašlima i otvorila novo polje slobodnog nesmetanog razvoja ličnih vrednosti. To je pospešilo prelaz iz srednjovekovne društvene i kulturne sputanosti u novovekovnu slobodu ličnog razvoja, slobodnog verskog i političkog ubeđenja koje je došlo do izraza u Renesansi i Reformaciji“. (str. 16, 17) Koji su to daleka čuda i strašila? Istina: priprosti je puk vjerovao u vještice, vukodlake. . . , ali baš Crkva je bila ona koja je uvijek, u srednjem vijeku kao i danas, pobijala takvo sujevjerje. Ali zar je u „prosvećenom“, novom vijeku drukčije? Danas se sujevjerje ispoljava u spiritizmu, teosofizmu i raznim drugim okultističkim oblicima. Samo što se sada s tim ludostima bavi „inteligencija“ a ne prosti puk. Proti g. Popoviću mogao bih navesti na stotine auktora. Dosta će biti ovo:

„Što se pak govori o srednjem vijeku kao vijeku mračnjaštva, nazatka to je davno objektivna nauka zabacila (Dr Albert Bazala: Povjest filozofije, sv. II. str. 328)

„Daleko — veli Freudenthal u Arhivu za povijest filozofije — iza nas leži vrijeme, kad je površna i nepravedna povijest srednji vijek naprosto osudila. Gdje se prije vidjelo neznanje i praznovjerje, besmisleno prosto ponavljane starijskih misli, slijepo vjervanje, danas se vidi mnoštvo znanstvenih radova odličnih mislilaca, cijele-

la jedna kultura kojoj se ne samo namjetnost nego i znanost mnogo zadužila". (Zur Beurtheilung d. Schol. A. für Gesch. d. Phil. III. 22 — 49, cfr. Alzog: Universalgesch. d. christ. Kirche I. str. 402; dr. Josip Nagy, prof. visoke ekonomske komercijalne škole u Zagrebu: „Kulturno značenje sr. vijeka“.)

„Hrvatska Prosvjeta, br. 6—9 1933 Zar je zbilja slobodno „versko ubedenje“ došlo do izraza u reformaciji?

Tu krupnu neistinu ne treba pobijati s katoličkim auctorima. Oprovrjavaju je sami protestanti — pa i začetnici reformacije!

Protestant Menzel napisao: „Gdje je vladao protentantizam vladala je nesnošljivost“. Drugi protestant, Guizot, ovako se izražava o ondašnjem slobodnom „verskom ubedenju“: „Protestantizam se ne može opravdati od prigovora da je bio nesnošljiv i da je progonio druge vjaroispovijesti. Ne samo što nije proglasio slobodu savjesti, već ju je često i pogazio. (Introduction à l'histoire des Provinces — Unes de Molley s. 72) Čujmo i Lutera! On naređuje svojim pristašama: „Raj pridobije s mačem; uzdignite se k Bogu na gomilama mrtvih tjelesa“. — Kriči: „Žvjela biblija, smrt papistimal... Trebalo bi da čitav svijet siožno navali na papu i da ubije njega i njegove pristaše... Treba oprati ruke u njihovoj krvi“ Zato se i prolijevalo toliko krvi u seljačkom ratu (1525). Zaglavilo je oko 100 000 ljudi, o kojima Luter piše: „Ovu sam krv, po Božjoj naredbi, ja prolio u Švicarskoj“?

Kalvin, okrutan kao Neron, piše i izdaje knjigu u kojoj blesasto dokazuje, da se moraju poubijati svi heretici. Zato su umoreni: Mihovil Servet, Valentin Gentilis, Jakov Graet, Antoni Bolsec, Castillon, Ochino, Acioti i mnogi drugi.

Protestant, ženevski povjesničar, Galiffa izjavljuje: „Kalvin je utemeljio kraljevstvo najokrutnije nesnošljivosti, najprostijega sujevjerja, najbezbožnijih dogmata. Spočetka se je posluživao lukavošću, a kasnije silom. Ona je gnjusna buša žeđala za krvlju“.

Na isti način piše i Andin.

U Francuskoj?

Hagenoti započijahu građanski rat. Plijene i pljačkaju gradove: Orléans, Pithiviers, Nîmes, Aoxerre, Bourges, Montpellier. Ubijaju ljude, ruše Crkve.

U Orthezu su poklali čitavo pučanstvo: 3000 duša!

Pema hugenotskoj statistici, kroz godinu 1562, ubili su 4000 svećenika i redovnika, a srušili 20.000 crkava i 90 bolnica.

U Danskoj?

„U nijednoj zemlji gdje se je reformacija udómila, nisu tako bili progonjeni redovnici kao u Danskoj“. (Histoire de Danemark, sv. VI.)

Okrutnost švedskog vladara Gustava Wasa je bila tako nečuvena i sadistična, da se je na nj rasrdio i sam Luter koji, inače, potiče na pokolj i krv.

U Engleskoj?

Henrik VIII je dao ubiti 2 kardinala, 20 nadbiskupa i biskupa, oko 500 opata, priora i redovnika i 72.000 katolika raznih staleža. — A njegova kći Elizabeta? Bila je utjelovljena okrutnost i intolerancija. Protestant Leman svjedoči: „U Irskoj je Elizabeta poklala toliko ljudi, da u toj zemlji nije ostalo ništa nad čime bi Njezino Veličanstvo Elizabeta mogla vladati, nego samo pepeo i mrtva ljudska tjelesa“.

Tako nisu zastupali „versko slobodno ubedenje“ samo vladari i kraljevi. I sami „slobodoumi“ pisci zagovaraju sistem intolerancije, neslobode i nasilstva. Među njima se nalazi glasoviti slobodoumlnik Rousseau. Premda je žučno napadao vjersku intoleranciju, u svojoj knjizi „Contrat Social“ piše: „Vladaru pripada pravo određivati članke vjerovanja. Kako vladar nije u stanju nikoga prisiliti da vjeruje u sve članke državne vjere, ipak ima vlast da iz svoje države istjera sve koji neće da to vjerovanje prigrlje... Kad bi se tko, prigrlivši te dogme, vladao tako kao da u nje ne vjeruje, valjalo bi ga kazniti smrću.“

Za sve to, čini se, ne zna gosp. sveučilišni profesor dr. Vasilj Popović, nego zanosno tvrdi: „Sloboda ličnog razvoja i slobodno versko ubedenje došlo je do izraza u Reformaciji“!!!

Ali, dal — Ta on sam priznaje malo poslije: „Kaznjavanje jeretika smrću branili su i Kalvin i Melancton. Borbeno Kalvinova crkva htjela je mačem iskoreniti sve protivnike protestantizma osobito katolike“. (str. 46)

„Da utvrdi svoj verski sistem, Henrik je većao svoje katoličke protiv-

nike kao izdajice, a spaljivao protestante kao jeretike...“ (str. 51)

Upravo logički znanstveno!

— Jeste li čuli za škotsku kraljicu Mariju Stuart? Ako je i poznate, sigurno niste čuli za uzrok njezine tragične, smrti. Reći će vam g. Popović!

„Kraljica se morala ukloniti u Englesku, gdje ju je katolička stranka zaplela u zaveru, zbog koje je pogubljena. (1587)“ (str. 53)

Dakle: katolička stranka je prouzročila njezinu smrt!

Marija Stuart je bila uvjerena katolikinja. 1568 pobježe u Englesku, da kod rođakinje kraljice Elizabete nađe pomoć i utočište. Ali mjesto toga bude zatvorena u tamnicu u kojoj je živjela 19 godina dok nije, napokon, bila smaknuta od krvnika.

Zašto? Jer je bila uvjerena katolikinja! Ona je samo žrtva protestantskog „slobodnog verskog ubedenja“. Smaknuta je uslijed intriga zloglasne kraljice Elizabete i kneza Murray-a, a ne zato što bi je, tobože, nekakva katolička stranka „zaplela u zaveru“.

Dosta ju je samo ovo spomenuti. Kad je Lord Buckhurst, po nalogu parlamenta, obavijestio o smrtnoj kazni, reče joj: „Uzalud biste molili za pomilovanje. Vaša poznata prvrženost papu, vaše idolopoklonstvo i sujevjerne slušanje mise i štovanje slika ne može se nikako uskladiti sa spasom i sigurnošću nove vjere“.

Povjesničar Lee u svom djelu „The Church under Queen Elizabeth“ (pogl. VIII.) potanko opisuje potek procesa koji ju je, na temelju krivih, falsificiranih dokaza, osudio na smrt. (Vidi: Dr. J. Marx: Manuale di storia ecclesiastica, sv. II. 3. izd. Firenze, str. 509, 510 i Pio de Mandato: Intoleranza protestante, str. 67—71 Roma 1904)

— „Katoličku reformaciju“ naziva kontrareformacijom, protireformacijom (str. 68). Tako neprijatelji katoličke Crkve nazivaju pokret snažne katoličke obnove. Za njega je „reformacija“ protestantsko rušenje vjere i morala!

— U „Oštoj istoriji“ nalaze se čudni pojmovi i o odnošajima između pape i biskupa.

„Opšte je uverenje bilo da crkva može spasiti samo opšta temeljna reforma... Uspešan rad ometala je borba između pape i biskupa za vrhovnu vlast u crkvi. Biskupi su htjeli staviti koncil iznad pape“ (str. 69).

Tu se općenito govori o biskupima. Čini se, kao da su se svi biskupi borili proti papi.

Što je na stvari?

Pokret koji je uzdizao vlast koncila nad papu zove se galikanizam. Središte mu je bilo u Francuskoj. Biskup Bossuet je na koncilu koji je sazvao Ljudevit XIV., sastavio ovu izjavu: „Papin sud nije nepromjenljiv, ako crkva (izričkom ili mukom) ne pristaje na taj njegov sud“. Ta izjava nije nikada postala priznata doktrina.

Od 155 crkvenih dostojanstvenika potpisalo ju je samo 34. Kad su je osudili pape Inocent XI., Aleksandar VIII. i Pio VI. osudiše je i sami potpisnici. Na koncu se je odreče i sam Bossuet!

To su oni „biskupi“ o kojima, bez ikakva ograničenja govori „Opšta istorija“.

Piscu „Opšte istorije“ papa nikako ne da mira. Spominje ga skoro na svakoj stranici, pa i na 71 piše:

„Naslednik Lojolin, general Lajnez odlučno je ustao na odbranu neograničene vlasti papine u crkvi i već tada postavio nčenje o nepogrešivosti papinoj koje je tek *Iza tri stoleća usvojeno*. Osnovica modernog uređenja katoličke Crkve jasno formulisani dogmatizam, *svemoć pape* i disciplina imaju poreklo u tridentskom koncilu“.

Prema tomu bi general Lajnez bio prvi koji je „postavio učenje o nepogrešivosti papinoj“ — ali to se „usvojilo tek nakon tri vijeka“! Ne čudi me, da taj povjesničar ne zna za razliku između vjerske istine i dogme, ali čudi me da tvrdi nešto što se protivi povijesti.

Ta i previše je poznata stvar, da su mnogi kršćanski pisci iz prvih vijekova „postavljali učenje o nepogrešivosti papinoj“.

O nepogrešivosti papinoj, svaki na svoj način, govore: Origen, Tertulijan, Euzebije, Gregur Nazianski, Efrem, Bazilij, Ambrozij, Ivan Zlatousti i toliki drugi.

Znamo, da su pape u svim vremenima, ne sazivajući koncile, po svim zemljama osuđivali hereze. I svi su vjernici smatrali papine osude nepogrešivima. Zato je već prije toliko vijekova sv. Augustin mogao reći: „Roma locuta causa finita“. — Rim je rekao svoju i pravda je svršila. (S. Aug.: Sermo CXXX., n. 10 — Migne, sv. 38, kol. 734).

Na koncilu u Firenci (1439) potpisali su grčko-istočnjaci i katolici odluku pape Eugena IV.: „Proglasujemo da je sveta Apostolska Stolica i rimski papa Isusov namjesnik i glavar cijele crkve, otac i učitelj svih kršćana i da je on, u osobi sv. Petra, od Isusa primio potpunu vlast da pase, upravlja i vlada cijelom Crkvom, kako je to proglašeno na *ekumenskim koncilima* i u svetim kanonima“.

A sva je to bilo prije učenja generala Lajneza!

(O prvenstvu rimske Crkve u prvim vijekovima vidi O. Grisar: Povijest Rima i papa u srednjem vijeku. sv. I. st. 252).

I to: Svako katoličko dijete, već u osnovnoj školi, zna, da papina vlast nije „neograničena“ i da papi nijedan katolik ne priznaje „svemoć“.

Po svoj prilici: g. sveučil profesor Popović ne zna što je to papina nepogrešivost, ni gdje su njezine međe!

Tako: premda je osnovica modernog uređenja katoličke crkve jasno formulisani dogmatizam, njemu je sve to *nejasno!*

(Vidi O. Chopin: Valeur de décisions doctrinales et disciplinaires du Saint Siège, Pariz, Beauchesne 1907).

— Ni isusovce ne pušta na miru. To mu je valjda, „najsimpatičniji red“ u katoličkoj Crkvi. „Kao u vojsci, razvija se u u tom redu, kao prva vrhina: pokornost, i predan rad u službi pape i crkve. Smisao tog učenja formulisalo je *potomstvo* i protivnici u rečenici: cilj opravdava sredstvo! (str. 69—70) Kad ne bi bilo one zlokobne riječi „*potomstvo*“, ne bi se ni zaustavljao kod te rečenice. Ali jer i ja, kao i svi katolici, spadamo u to *potomstvo*, moram se obazrijeti i na nju.

„Cilj opravdava sredstvo“ je nekatoličko makjavelističko načelo.

Isusovci („jezuiti“) su katolički red, — dakle njihovo načelo to nije i ne može biti!

O. Roh je 1852 više puta nudio 1000 forinta onomu koji dokaže, da je samo jedan isusovac naučavao to načelo.

Nije se javio nitko!

Kad je 1903. narodni poslanik Dasbach posovno nudio 2000 for., javio se grof Hoensbroeck, da će on tu klevetu dokazati. Sud u Kölnu je dne 30 III. 1905. o njegovim dokazi-

ma ponio ovu presudu: „Ni u jednom od isusovačkih tekstova, što ih je naveo Hoensbroeck, ne izriče se opće načelo, o kojem se radi“.

Isto se je dogodilo 1927 dru Polonyu u Mađarskoj. Sud ga je osudio!

Slobodoumnik i zadržani neprijatelj katoličke Crkve, Voltaire, koji je 7 godina pohadno isusovačku školu, ovako se je izrazio o isusovcima: „Svi njihovi satovi podijeljeni su između briga koje su imali s nama te vježbi njihovog strogog zvaaja. Pozivam se na tisuće muževa koji su tamo, kao i ja, odgajani. Zato se ne mogu dosta načuditi, kako ih mogu okrivljivati, da uče opasni moral. Usudujem se ustvrditi da nema ništa protuslovnije, nepravednije ni sramotnije za čovječanstvo negoli okrivljivati radi opasnog morala ljude koji u Evropi žive najstrožim životom i u najudaljenijim kutevima Azije i Amerike idu ususret smrti“. (Lettre au R. P. La Tour).

Čitajte kako ovaj gosp. profesor universiteta opisuje Bartulovu noć: „Kalvinizam su prihvatili u Francuskoj najvećim delom velikaši i obrazovani ljudi. Pariz je ostao tvrđava katoličanstva... Tako su te verske i političke protivnosti dovele u Francuskoj 1562—1598 do osam građanskih ratova... Engleska i nemačke protestanske sile pomagale su Hugenate a Španija i papa katolike... U prva tri rata (1562—1570) ostala je borba neodlučna. Iza toga je prevladala hugenotska stranka i njezin vođ Henrik Novarski oženio se sestrom kralja Karla IX. (1560—1574).

Odmah po venčanju izvela je katolička stranka na dan sv. Bartolomija pokolj hugenota skupljenih na sjajnu svadbu u Parizu. Taj je pokolj nazvan krvava svadba pariška ili Bartolomejska noć 1572... .

Fanatizam naroda osobito u Parizu, i opšte shvatanje da je takva borba protiv verskih protivnika dopuštena, omogućila su to krvavo delo. Na vest o tom događaju priredio je papa svečano blagodarjenje...“ (str. 72).

Ukratko, dakle, gosp. prof. universiteta dr Vasilj Popović tvrdi: 1) da je Pariz ostao tvrđava katoličanstva i da je fanatizam naroda, *osobito u Parizu*, — (dakle katolici!) — omogućio to krvavo djelo. 2) Da je Katolička stranka izvela pokolj hugenota i 3) da je papa odobrio taj pokolj, jer je

pjevao „Tebe Boga hvalimo“ . . . A sve to nije baš tako ili je potpuno iskrivljeno. Kao katolici, osuđujemo pokolj hugenota na Bartulovu noć, ali opet razumijemo gnjev potištenog naroda koji, premda, u ogromnoj većini katolički, strašno je bio proganjen od bezdušnih hugenotskih terorista, kojih broj nije nadmašio pol milijuna. Ali sveučilišni profesor Vasilj Popović, sastavljajući ovaj školski udžbenik, nije se služio povjesnim vrelima, jer bi, inače drukčije bio napisao svoja povijest. Lako je pisati „fanatizam naroda . . .“ „katolička stranka je izvela pokolj . . .“ a dokazi?!

Istina, da su Katolici krivim okom gledali na kalviniste, a imali su i zašto! Kalvinisti, u predgrađima Pariza i po Francuskoj, osobito u srednjoj, ubili su i osakatali mnogo svećenika i laika; izvršivali nad njima najzvjerskija nasilja. Oskvrnjivali su groblja, rušili i palili katol. crkve i krasne katedrale; počinjali svetogrda protiv presv. Euharistije, i to sve uz odobrenje njihovih Koncistora.

U Delfinatu, n. pr., zulumio je barun Franjo Beaumont, koji je prisiljavao svoje sinove da se kupaju u krvi katolika. Katolike bi dao baciti s visokih tornjeva, a njegovi bi ih vojnici dočekali na oštricama. Grof Montgommery dao je bez razloga ubiti 3000 katolika: staraca, žena i djece. Uništavali su i bacali relikvije svetaca. Tako sv. Irineja, sv. Harija, sv. Rade-gunde. Brignemont, vođa Hugenota, nosio je oko vrata derdan sastavljen od ušiju zaklanih svećenika!

Katolici su uza sva ta grozna nasilja i ubistva, prilično bili pospani, a Kalvinisti, premda u ogromnoj manjini, htjeli su potpuno istrijebiti Katolicizam u Francuskoj.

Nije čudo ako se je već u god. 1562 u Parizu pojavila među Katolicima jaka reakcija jer su i najmirniji počeli govoriti: „Pa kakva je ta nova vjera? Zar je Isukrst zapovijedio da se krade bližnjemu i da se proljeva krv?“ Zato su protestante potjerali iz Pariza i pripremili obranu proti napadaju kalvinista Condè. Tako Pariz ostade katolički. Hugenoti su pozvali protestanske čete iz Njemačke, a predali su engleskoj kraljici Havre de Grace . . . pa su zato, pravom, bili smatrani kao izdajice domovine.

I za sva ta zločinstva Hugenoti nisu bili kažnjeni, još više: kraljica-majka Katarina dala je slobodu već uspšenom hugenotskom vođi Condè, a sve hugenote amnestirala usprkos protesta univerze i parlamenta. U početku je kraljica s njima i simpatizirala, a kasnije se je promijenila i više nije tajila svoje neprijateljstvo prema njima.

God. 1567 Condè i Coligny su spremili urotu da zarobe kralja Karla IX, ali ga spasi Montmoreny sa Švicarima. Iza ovoga, i nakon što su Hugenoti u Nimesu 29. sept. 1567 ubili 400 katolika, zamjerili su se i Kralju.

Jedini krivac pokolja Bartolove noći je Katarina Medici, na čijem dvoru je vladala Maklavelička nauka, prema kojoj za knezove vrijedi načelo: „Cilj opravdava sredstva“.

Povjesničar Ritter (koji nije katolik) u svemu se potpuno slaže s nama. On piše da su se hugenot Coligny i Katarina, otimali za vlast nad savješću siromašnoga Karla IX. Kako je ta prepirka mogla da oslabi pretjerani despotizam Katarine, ona je odbacila svaki obzir. Pokušala je ubojstvom da se oslobodi admirala. Ubojstvo nije uspelo i bilo se je nadati novoj pobuni Hugenota. Katarina htjede protivnike predusresti. Nije htjela dopustiti da joj izbjegne zgodna prilika, koja je donijela u Pariz cvijet protestantskog plemstva: pir njegove kćeri Margarite sa Henrikom kraljem Navarskim. Tako, po njezinom nagovoru, i uz sudjelovanje kneza Onjoura i s privolom kralja — (koju je dao u zadnji trenutak) izveo se je, u noći sv. Bartula od 23—24 augusta, onaj strašni pokušaj . . . da se pokoljem uništi protestanska stranka“. (*Deutsche Geschichte in Zeltalter der Gegenreformation*, I. 439.) Naš povjesničar dr Srkulj piše na isti način, ali po sveučilišnom profesoru Vasilju Popoviću, krivi su katolici, a Papa je, (i to!) priredio svečano blagodarenje“.

A što kaže istinska objektivna povijest?

U Rimu se nije niti znalo za onu strašnu namjeru Katarine Medici. Protestanski povjesničari, koji su se početnje bavili ovim pitanjem, *isključuju vjerske motive i sudjelovanje Rima u pokolju Bartolove noći. Tako: Ranke, Baur, Hagenbach, Polenz itd.* Pače: dobri katolici, biskupi i svećenici su spasili život mnogima Hugenotima!

Istina, Papa Gregur XIII je dao pri volu za blagodarenje u Rimu. *„All za što? Možda radi pokolja Hugenota? Ne! gospodine sveučil. profesore Vasilj Popoviću, već iz drugog razloga. Pustimo da govori povjesničar dr J. Marx: „Francuski dvor, iza pokolja nastojao je da se opraveda. Sutrašnji dan kralj je izjavio pred parlamentom, da se je sve de illo po njegovoj naredbi, i to zato, jer se pronašla tajna urota Hugenota, a trebalo ju je preteći. Ovakvo tumačenje događaja poslano je i inozemskim dvorovima. Službeni izvještaj, koji je poslao kardinal Karl Borbonski 28 augusta papinom dvoru i koji je stigao 7. septembra, javlja da je Coligny bio spremljiv urotu „da se ubije Kralj, Kraljica, njegova majka, braća, svi katolički knezovi i dvorjani, i da se postavi za kralja čovjek njihove vjeroispovisti koji će uništiti sve druge vjere“.* Zato, po molbi kardinala Karla di Lorena, 5 septembra je bio u Rimu zapjevan „Tebe Boga hvalimo“ a 8 je bila procesija, na kojoj je sudjelovao i papa.

Izvještaj papinskog nuncija Salvati-a koji je prvi pripovijedao o pravom toku događaja, nosi datum 2 septembra, a stigao je u Rim poslije te svečanosti. Papa Gregur XIII., čovjek blage čudi, kad je doznao istinu o događaju, zgrozio se je i „zaplače nad postupanjem kralja“. (Theiner I. 268) (*Storia della Chiesa*. — prevod s njemačkoga — II., 501).

Zagrebački profesor dr Stjepan Srkulj u „Povijesti novoga vijeka za VII. razred sred. učil.“ koja se, kao školski udžbenik, ove godine ne uči, ima na str. 78 zgodnu bilješku, na koju upućujemo i prof. V. Popovića: „Krvavi pir — piše dr Srkulj — je samo djelo kraljice Katarine; na katoličku crkvu ne pada nikakva krivnja. Za nj nije znao ni papa Gregorije XIII., poznat s gregorijanskoga kaleendara, ni Filip II. Papu prevari Katarina baš kao što je prevarila i kraljicu Elizabetu, da je tim tobože u zametku ugušena buna protiv kralja i države, te je Elizabeta čestitala kralju, što se sretao spasao od urate . . .“

Da se gosp. sveučilišni profesor još bolje uvjeri o svom krivom pisanju, neka pročita, neke stranice glasovitog povjesničara Josip Hergenrö-

thers, (Storia della chiesa — prevod s njemačkog sv. VI. st. 400 et seq.) kod kojega se nalaze povijesna vrela i brojna bibliografija o ovom događaju.

Auto da fe je neka čudna i strašna stvar. Popovičeva „Opšta istorija“ to ovako razglaba: „Filip je u Španiji uništio s inkvizicijom svaki protestantski pokret. Tu se uvede običaj da se s velikim sjajem slavi auto da fe (vjerski akt), na kojoj su se svećenosti spaljivali jeretici, koje je inkvizicija osudila. Kadkad je prisustvovalo takovoj svečanosti spaljivanja do dvesto hiljada ljudi.“ (str. 74).

Tko zna što je to auto da fe, taj će se samo nasmijati kad pročita gornje retnke.

Što je auto da fe?

Kad bi se inkvizitori uvjerali, da je optuženi kriv, zatvorili bi ga ili bi ga pustili, uz jamčevinu, na slobodu do svečane osude (auto da fe). Auto da fe ne bijaše nikakvo mučenje okrivljenika. To je lažno. Bilo je to samo (auto da fe = čina vjere) svečani opoziv heretičkih zabuda, pred mnoštvom sabrana naroda, onih krivaca koji su se ponovno željeli izmiriti s Crkvom. Za one heretike koji nisu htjeli opozvati svoje zablude, proglasila bi se kazna koju bi tek poslije izvršila ne Crkva nego civilna vlast.

Uvjerio sam se, da dr Popović nije samo specialist u povijesti nego i u filozofiji. Ta on zna da je „Renesansa približila i filozofiju stvarnost, oslobodila ju je od srednjovekovnog, skolastičnog praznog verbalizma“ (str. 94).

Hrvati imaju samo jednu povijest filozofije. Napisao ju je dr A. Bazala koji nimalo nije zadojen katoličkim duhom. Pogledao sam što on misli o skolastičnoj filozofiji (kao takvoj, a ne o pojedinaim neuglednim filozofima!)

Filozofiju srednjega vijeka prikazuje prilično opširno. Zato sam sebe pitao: „Zašto je povijest srednjega vijeka opširnije prikazana?“ I odgovara: „Jedan je razlog tome, što je za sada ova knjiga jedina u nas, koja o tome predmetu radi, drugi je pak i to, što joj je do pravednijega prosuđivanja sredovječne filozofije, nego to obično biva. O njoj se naime vrlo često krivo sudi: dijelom iz nepoznavanja, dijelom zato, što se ne luči dosta onih pojava u sredovječnoj

kulturi koje s njom ne stoje u nikakvoj vezi (kao što je n. pr. vjerovanje u vještice i sl.) (Povijest filozofije sv. II. str. 327 28).

Feurbach je rekao o skolastici: „Ona je očitovanje probuđena života razumova... po svojem značenju i određanju ona je afirmacija slobode duha, da istražuje i ispituje sve, te je po historijskoj zadaći tu slobodu i rodila, a ako joj je kad bila protivna, onda to vrijedi za skolastiku, koja nije bila više nego — mrtva historijska relikvija.“ (Ibidem, str. 330).

Konačno: najveći moderni filozofi skreću danas k tomističkom realizmu! (Bergson, Veber, Maritain itl.)

Skolastika je „prazni verbalizam“, ali je zato Giordano Bruno (1558—1600) bio „najgenijalniji predstavnik talijanske filozofije“ (str. 94)

Tako misli povjesničar dr V. Popović. Malo drukčije sudi filozof dr A. Bazala: „Bruno je više pjesnik nego filozof, više zanesenjak nego strogi mislilac: misli njegove ne izvire iz vrela hladnoga uma, nego ključaju iz nabujala izvora mašte njegove i udešavaju nazor prema potrebama čudi, koja je tražila, da za sebe riješi problem individualizma i univerzalizma.“ (Ibidem, str. 211).

Tu ćemo prestati. Ne zato, što u „Opštoj istoriji“ više nema povijesnih neistina. Tih je još čitav kup! Nego eto: Skup je tisak, a i dosadilo nam je i pisati.

Zato ćemo završiti! Na 120 stranica „Opšte istorije“ (koja „uopšte“ nije istorija nego „neistorija“) čitam i ovo: „Svoga zakonitog nasljednika, dočena Luja odgajao je (Ljudevit XIV. op. p.) tako da nije mogao postati samostalan i odlučan čovek. Za njega su naročito (ad usum delphini) preuđesavane knjige, a nije uveden u državne poslove“.

A da nije, moguće, i ova „Opšta istorija novoga veka“ dra V. Popovića naročito preuđesavana ad usum delphini?!

Sveč.: J. Felicinović i I. Grgurev

POKUĆSTVO

Stj. Karković i Sin

svojim mušterijama žele

Sretnu Novu Godinu!

Izdaci za Misije

Kongregacija za širenje vjere primila je kroz god. 1932—33 svotu od 180 milijuna dinara. Najviše je od te svote potrošno za misije u Africi i to 45 milijuna dinara; a odmah zatim dolazi Kina, koja je primila nešto manje od 45 milijuna; zatim je potrošeno za misije u Indiji 25 milijuna dinara, u Oceaniji nešto ispod 16 milijuna pa onda dolaze Japan, Rusija itd. tako da nema kraja na svijetu, sve do ledenih polarnih krajeva, gdje se katol. Crkva poput brižne majke, ne brine za spasenje duša. Katolici, vaša je dužnost pomoći misijama: molitvom, širenjem misijske štampice i sabiranjem poštanskih maraka, stanjola i razglednica te milodarima. Uz malo dobre volje, može se mnogo dobra učiniti.

Obračenici u Engleskoj

Točna statistika obraćenika iz anglikanske u katol. Crkvu za god. 1932 još nije poznata, jer fali podatci iz dviju biskupija. Prema onom što je do sada poznato broj je obraćenika 12.372. Dakle isti broj kao što i god. 1928. Najveći je broj obraćenika dala Westminsterka biskupija 1458.

Katolici su Englezi imali god. 1932 u službi po crkvama 3179 svećenika i 1639 redovnika; točno 100 više nego li u god. 1931.

Veoma je utješljiv ovaj veliki broj protestanata koji učenjem i molitvama dolaze do istinite i prave Crkve. Molimo se i mi za njih, da još brojniji budu oni koji u katol. Crkvi nalaze luku spasenja i mira.

Maharadža Misora

Prisustvovao je u novembru pr. g. sa svim članovima vlade i dvora svečanostima blagoslova nove crkve posvećene sv. Filomeni u Misori (Indiji) Blagoslov je obavio Preuzv. Msgr Despatures, biskup Misora. Preko blagoslova kralj je, klečeći položio na kip sv. Filomeni predragocijenu odjeću, koju je darovala svetica njegova bolesna majka. Ovak kraljevski čin pobudio je među mahamedancima i hinduistima izvanredan utisak udivljenja, a sam kraljevski dvor uvelike poštuje kat. misijonare.

Naši dopisi

MURTER, 3. siječnja 1934.

Sedamdeset godišnjica preč. kan.
Nikole Plančića

31. prosinca navršio je preč. kanonik Nikola Plančić 70. godina svoga života. Rodio se je u Starigradu na Hvaru 31. prosinca 1863. Pobožno odgojen od svojih dobrih roditelja bi poslan u zadarsko sjemenište gdje je svršio gimnaziju i maturirao. U Zadru svršio je i teologiju, te bi zaređen za svećenika 1887. Kao mladog kapelana poslaše ga u Skradin, a odavle u župu Murter. Tu je našao široko polje rada. Mnogo je toga bilo neobrađeno. Našao je na brojne poteškoće i borbe. Ali kroz vrijeme od 22 godine župnikovanja, koliko je bio u Murteru, sistematskim radom sve je izradio i ništa nije ostalo neizređeno. Njegova je zasluga Uljarske Zadruge u Murteru koja je najveća u Jugoslaviji. Za sve, što se tiče duhovnog dobra naroda on je imao vremena i na sve je dospio. God. 1912. bi privremeno premješten u Pivčić-Šepurine, a 8. svibnja 1913. primi dužnost župnika u Docu u Šibeniku. Sada živi kao kanonik stolne bazilike sv. Jakova u Šibeniku. Uza sve nevolje i križeve, uvijek je veseo i dobre volje. Njegov mili Murter poslije punih 20 god. s veseljem ga se sjeća te mu čestita 70 godišnjicu kličemo mu moleći Svevišnjega da nam ga poživi još na mnogaja!

Murterint

Javna zahvala

Prigodom smrti naše drage rodice

Šimice Veršić

primili smo brojna saučešća i izraze duboke sućuti. Pošto nam je nemoguće svima zahvaliti, ovim putem zahvaljujemo braći svećenicima i redovnicima, vjericima Nevidjana, Mrljana, Dobropoljane i Banja, kao i ostalim prijateljima na poslanim brojnim vjencima. Bog svima obilno nplatio!

Nevidjane-Banj, 4. Januara 1934.

Don A. Letinić

Don A. Peroš

Katolici, budite članovi
katol. organizacija!

Iz katoličkoga Šibenika

OBNOVITE PRETPLATU! Sve svoje stare pretplatnike molimo, da nam ostanu vjerni i u novoj godini te što prije obnove svoju pretplatu. Pretplata za čitavu godinu 1934. iznosi samih 30 din ili polugodišnja 15 din. Naši pretplatnici uvelike će nas zadužiti, ako se potrudu, te nam pri početku nove godine nađu što više novih pretplatnika. Katolici širite katol. štampu!

† O. BONE BARIČEVIĆ. 7. ovog mjeseca u samostanu sv. Lovre preminuo je umirovljeni franjevac župnik O. Bone Baričević, koji je služio u Šibenskoj Biskupiji po raznim župama 40 godina. Bio je dobre i blage naravi, svakome i mio i drag. Kroz 2 godine što se je zaklonio u samostan stekao je veliko poštovanje i ljubav kod šibenskog građanstva. Drugi put osvrnuti ćemo se na njegov život i rad. Počivao u miru! Redovničkoj braći sa naše strane iskreno sažaljenje.

ZABAVIŠTE SV. LUCE I MALE KRIŽARICE priredile su 6. ov. mj. za sv. Tri kralja uobičajenu uspješnu božićnicu. Koga se zabavlja zlatka riječ, pjesma djetinjeg čistog srca? Ko je, da može ravnodušno da gleda ona mila lica u poslanici? I „Božićnica“ — igrokaz koga su djeca izvanredno naučila — je izraz djetinje plemenite duše. Duše, koja sve rado daje, koja sebi odkida najugodnije da usreći Maloga Isusa na Njegov rođendan. Za us jh priredbe u prvom redu zaslužuje dužnu pohvalu č. M. Beatrice, učiteljica zabavišta sv. Luce, pa naše Križarice koje su uložile svoje sile da priredba što bolje uspije.

NAPREDAK PUČANSTVA u varoškoj župi

God.	rođeni	mrivi	vjenčani
1932.	330	178	89
1933.	370	140	77

PROSLAVA SV. STJEPANA PRVOMUČENIKA U CRKVI SV. FRANE. Prema starodrevnom običaju proslavljen je prvomučenik sv. Stjepan i ove godine u crkvi sv. Frane na najsvetiji način, uz sudjelovanje građana, Mandolinjana i drugih se ljana iz okolice, koji su već u ranoj zoru napunili ovu prostranu crkvu. Nakon pjevana „Štenja“ o životu sv. Stjepana i „Tebe Boga hvalimo“, na oltaru istoga uz asistenciju prvu je svečanu Misu otpjevao mp. o. samostanski starešina, dok u 10.30 s. svečanu je Misu ot služio preč. prepozit I. Ivanović. U 5 s. poslije podne, mp. o. H. Bellić, dominikanac, održao krasni prigodni govor o Svecu. Iza kako je svojom propovijedalačkom spremom i vještinom riječi usporedio milosrdnu karitativnu ljubav svečevu sa karitativnom akcijom našeg doba za ublaženje današnje krize i uposlone radnika vješto obarajući se na današnji kapitalizam i u živoj slici istaknuo svečevo mučeništvo za Isusovu vjeru, pozvao je prisutne vjernike, da se čvrsto drže vjeri svojih otaca i da sv. Stjepana slijede u karitativnoj akciji prema bližnjemu kao i u oprostuvreda neprijateljima. — Preuzv. naš biskup dr. J. Mileta, koji da uzveliča našu svečanost prisustvovao je čitavoj propovijedi, nakon iste podijelio je narodu blagoslov sa Presvetim.

U FOND „KATOLIKA“ darovale: vič. T. Segarić din 20 mjesto čestitke preč. don Šimi Matulini prigodom pedesete obljetnice njegove prve sv. Mise. Vič. N. N. din 15. Don Lovre Dražić din 20. Don V. Cvitanović din 5 M. Mašina din 100. — Uprava harno zahvaljuje. Bog im platio!

BISKUPSKOM ĐACKOM SJEMENIŠTU darovale su čč. mm. Benediktinke u Pagu din 150. — Uprava harno zahvaljuje.

PRVA DALMATINSKA TVORNICA CRKVENIH VOŠTANIH SVIJEĆA NA PARU

LJUBO MANOJLOVIĆ — ŠIBENIK

Izrađujem crkvene voštane svijeće svake veličine.
Specijalna izradba svijeća sa nakitima iz najbolje vrsti „pašarina“.